

SUDEN VUOSI

Suomi, 2007

Ohjaaja: Olli Saarela

Näyttelijät: Krista Kosonen, Kari Heiskanen, Kai Vaine, Johanna af Schulten, Ville Virtanen, Jukka Puotila, Kristiina Halttu, Aksa Korttila, Anne-Mari Alaspää, Katariina Kaitue

Elokuvan levittäjä: Nordisk film Theatrical Distribution

Genre: draama

Ikäraja: K13

Kesto: 95 min.

Oppimateriaalin tehtävät soveltuvat yläasteen 9. luokalle, lukioon ja ammatillisiin oppilaitoksiin esim. äidinkielen, terveystiedon sekä oppilaan ja opinto-ohjauksen tunneille

Oppimateriaalin teemoja: Kielletty rakkaus, kaunokirjallisuus ja runous, yliopistomaailma, epilepsia

Tarina ja taustaa

Sari on lahjakas kirjallisuudenopiskelija, joka näyttää ulospäin tyynen hallitulta ja itsevarmalta. Naiset kadehtivat kaunista ja älykästä Saria, miehet ihailevat kaukaa samoista syistä. Sarin sisällä vaanii kuitenkin peto, joka eristää hänet muusta maailmasta. Sari sairastaa epilepsiaa, pelättyä, usein mystisenä pidettyä tautia. Uusien kohtausten pelko pitää hänet varuillaan koko ajan.

Kun Sari kohtaa Mikko Gromanin, yliopistolla työskentelevän vanhemman yleisen kirjallisuustieteen dosentin, hän tunnistaa Mikossa saman ulkopuolisuuden. Omissa monimutkaisissa ajatusmaailmoissaan liitelevä Mikko on kotonaan vain 1800-luvun runouden parissa. Tämän päivän suorituskeskeisessä maailmassa tietokoneiden ja kamerakännyköiden keskellä Mikko on outo lintu. Sari löytää Mikossa vertaisensa, mutta ulkopuoliset näkevät vain kaksi ihmistä, jotka eivät mitenkään sovi yhteen.

Suden vuosi on elokuva kielletystä rakkaudesta ja omien pelkojen voittamisesta.

(http://www.matilarohr.com/press/tekstit/sudenvuosi_pressmat.pdf)

Suden vuosi perustuu Virpi Hämeen-Anttilan samannimiseen romaaniin, jonka pohjalta elokuvan on käsikirjoittanut Mika Ripatti. Elokuvan on tuottanut Ilkka Matila ja sen on kuvannut Robert Nordstöm (F.S:C). Äänisuunnittelusta on vastannut Kyösti Vântänen. Elokuvan on leikannut Benjamin Mercer. Musiikki on Tuomas Kantelisen käsialaa. Lavastuksen takana on Päivi Kettunen ja puvustussuunnittelun on hoitanut Anne-Maria Ylitapio. Maskeeraussuunnittelun on tehnyt Leena Waggoner.

Kielletty rakkaus

Elokuva Suden vuosi kertoo tarinan kielletystä rakkaudesta. Tässä tarinassa rakkauden tekee tabuksi rakastavaisten ikäero sekä opettaja-oppilas suhde. Elokuvat ja kirjat ovat kautta aikojen käsitelleet tarinaa kielletystä rakkaudesta.

1. Muistelkaa muutamia fiktiivisiä pareja taiteestamme ennen Sari Karaslahtea ja Mikko Gromania. Miettikää mitkä asiat ovat olleet estämässä seuraavien pariin rakkauden toteutumista. Yhdistäkää rakastavaiset toisiinsa ja oikeaan teokseen sekä hahmojen tekijään (kirjailija tai ohjaaja). Oikeat vastaukset ovat liitteessä.

Julia	Tony	William Steig (Shrek 1-2)
Anna Karenina	Rick Blain	James Cameron (Titanic)
Marguerite Gautieri	Armas	Alexandre Dumas (Kamelianainen)
Rose DeWitt Bukater	Professori Higgins	Michael Curtiz (Casablanca)
Eliza	Jack Dawson	Leo Tolstoi (Anna Karenina)
Ilsa Lund Laszlo	kreivi Vronski	G.B Shawn (My Fair Lady)
Fiona	Romeo	W.Shakespeare (Romeo ja Julia)
Maria	Shrek	F.E. Sillanpää (Silja, nuorena nukkunut)
Silja	Armand Duval	Arthur Laurents (West Side Story))

2. Valitkaa edellisistä hahmoista joku, jonka rooliin astutte – myös Suden vuoden henkilöt voivat olla valintanne kohteena. Kirjoittakaa rakkauskirje roolissa rakkautenne kohteelle. Antakaa tunteiden palaa.

3. Nykyään elämme aivan erilaisessa maailmassa kuin ennen. Tämän päivän tabut ovat erilaisia kuin vaikkapa 1800-luvulla. Miettikää millaisista aineksista voisi syntyä kielletty rakkaus tänään. Luokaa pareittain uudet hahmot nykyajan Suomessa tapahtuvaan tarinaan. Teemana siis kielletty rakkaus. Hahmojen luomista voi helpottaa kuvaamalla heidät isolle paperille. Hahmot voi esim. piirtää ja ominaispiirteet kirjoittaa oheen lyhyesti. Hahmojen luominen kannattaa aloittaa keksimällä hahmoille henkilöllisyyttä (ikä, sukupuoli, keskeiset luonteen piirteet) ja sosiaalinen tausta (ammatti, perhesuhteet). Ja sitten tärkein. Miksi näiden hahmojen rakkaus on kiellettyä?

Kaunokirjallisuus ja runous

Suden vuoden päähenkilöt elävät kaunokirjallisuuden ja runouden maailmassa opiskellen, tutkien ja opettaen. Kaunokirjallisuus on kirjoitettua kirjallisuutta, jolle on tunnusomaista esteettinen tavoitteisuus. Kaunokirjallisissa teoksissa kieltä on käytetty persoonallisesti ja kuvitteellisesti.

Kaunokirjallisuus on usein fiktiota.

Kaunokirjallisuuden lajit eli genret ovat

1) **Epiikka** on kertovaa runoutta tai kertomakirjallisuutta. Nykyään kertovasta kirjallisuudesta käytetään myös nimitystä proosa. Se jakautuu pääalajeihin, joita ovat eepos, romaani ja novelli.

2) **Lyriikka** on runoutta. Nimi viittaa antiikin aikaan (n.600 eKr. - 400jKr.), jolloin runous oli yhteiskunnassa erittäin arvostettua ja runoja esitettiin lyyran säestyksellä. Nykyajan moderneja runoilijoitakin kutsutaan lyyrikoiksi.

3) **Draama** on nimitys näytelmälle. Sen lajeja on kolme.

Tragedia eli murhenäytelmä
Komedia eli huvinäytelmä
Farssi eli iloittelu

Runous, eli lyriikka, on kirjallisuuden muoto, jossa kieltä käytetään esteettisesti sen merkityksen ja kieliopillisen korrektiuden sijaan tai lisäksi. Se koostuu suullisista tai kirjallisista töistä, joissa kieltä käytetään eri tavoin kuin proosassa. Kieltä voidaan tiivistää tai muunnella, jolloin se tuo tietyn idean lukijan tai kuuntelijan mieleen tai korvaan; sitä käytetäänkin usein musiikkikappaleissa. Runot usein luottavat mielikuvitukseen, sana-assosiaatioihin ja kielen soinnillisiin ominaisuuksiin.

Runous on vanhin kirjallisuuden laji. Se alkoi suullisena sanataiteena, joka siirtyi yhden runonlaulajan muistista toisen muistiin ja saattoi muuttua matkalla hieman. Muistia auttoivat runomitat alku- ja loppusoinnuin sekä rytmisin keinoin. Kirjoitustaidon kehittyttyä runoja alettiin merkitä muistiin, ja kirjoitetusta runoudesta kehittyi uutta taidetta.

Moderni runous hylkäsi 1900-luvun alussa runomitat, mutta postmoderni runous on jälleen hyväksynyt näitäkin keinoja joukkoonsa sitaatteina, leikkittelynä ja kekseliäinä kuvaelmina. Myös puhdas mitallinen runous elää, joskin nykyään marginaalisena, sekä musiikkilyriikkana laulujen sanoituksissa.

Merkittäviä suomalaisia runoilijoita ovat mm. J. L. Runeberg, V.A. Koskenniemi, Eino Leino, Saima Harmaja, Uuno Kailas, Katri Vala, Paavo Haavikko, Lauri Viita, Pentti Saarikoski, Eppu Nuotio ja Aila Meriluoto (<http://fi.wikipedia.org>)

1. Otava ja MRP Matila Röhr Productions järjestivät Internetissä rakkausviestikilpailun. Suomalaiset lähettävät kuukaudessa noin 250 miljoonaa tekstiviestiä, joista miljoonat käsittelevät rakkautta. Otava ja MRP Matila Röhr Productions keräsivät lokakuussa 2006 rakkausaiheisia tekstiviestejä. Rakkausviestien parhaat julkaistiin 160 merkkiä rakkaudesta -nimisenä kirjana helmikuussa 2007. Kirjoituskilpailun kannustimena oli elokuva Suden vuosi, joka on tarina mahdollimattomista esteistä ylittävistä rakkaudesta. Kirjan 160 viestiä rakkaudesta -kirjan viestit valitsi Suden vuosi -romaanin kirjoittaja Virpi Hämeen-Anttila ja Suden vuosi -elokuvan ohjaaja Olli Saarela.

Kilpailu on ohi, mutta kirjoittakaa omat rakkausviestinne ja pitäkää kiinni maksimimerkkimäärästä, joka siis kilpailussakin oli 160 merkkiä.

Runous on muuttanut muotoaan ihmisen mukana, mutta se ei ole suinkaan kuollut ja teematkin ovat pysyneet samoina vuosituhansien ajan - tärkeimpänä rakkaus

2. Tutustukaa internetissä seuraaviin sivustoihin. Runous elää myös verkossa.

www.rakkausrunot.fi -sivujen tarkoitus on antaa kaikille pöytälaatikkorunoilijoille tilaisuus omien teostensa julkaisemiseen - kauneimpien ja koskettavimpien muistojen ja unelmien jakamiseen meidän kaikkien kanssa runojen muodossa. Sinne voi kirjoittaa runon, esseen, mietteitä, tarinan - oman runollisen, kaunokirjallisen teoksen - tärkeimmät säännöt ovat, että kirjoitus on kokonaan oma tekemää sekä hyvien tapojen ja hyvän maun mukainen.

www.erk.fi

Elävien Runoilijoiden Klubi

Elävien Runoilijoiden Klubin tehtävänä on nostaa runon profiilia ja löytää runoudelle uusia lukijoita ja ympäristöjä. Elävien Runoilijoiden Klubi on myös kirjakerho.

Jäsenet saavat vuosittain kolme kotimaista runouutuutta, käännöslyriikkasarjan teoksen, Runouden vuosikirja MotMotin sekä tietoa ERK:n tilaisuuksista. Uudet jäsenet saavat liittymislahjana ilmaisen runokirjan. Yhdentoista vuoden aikana klubilaiset ovat saaneet kotiinsa kuutisenkymmentä jäsenkirjaa. Tapahtumia on järjestetty eri puolella Suomea ja Suomeen on tuotu useita kansainvälisesti merkittäviä runoilijoita.

www.kiiltomato.net/

Kiiltomato.net on kirjallisuuskritiikin verkkolehti. Kiiltomato.net etsii hehkuunsa kirjoja, jotka ansaitsevat lisää huomiota.

www.nokturno.org/

Nokturno.org on keväällä 2005 avattu suomalaisen digitaalisen runouden eli runouden portaali, jota ylläpitävät Savukeidas Kustannus, runoyhdistys Nihil Interit ja Nuori Voima -lehti. Nokturno julkaisee uutta

digitaalista runoutta, kartoittaa sen historiallista taustaa ja luo puitteita tulevalle yhteistyölle kirjailijoiden, taiteilijoiden, tietotekniikan taitajien ja tutkijoiden välillä.

Nokturno suosittelee digitaalisen runouden ymmärtämistä laajasti. Se saakoon sisältää mitä erilaisimpia taiteellisia käytäntöjä, joissa tekstiä, kuvaa, ääntä, liikettä, vuorovaikutteisuutta ja satunnaisuutta yhdistellään digitaalisen teknologian keinoin. Teosten ohella Nokturno sanoo kyllä myös "koneelliselle muusalle", ohjelmistoille ja muille runon tuottamisen välineille, peleille sekä sille mille ei ole nimeä.

Uuden digitaalisen runouden taustaksi Nokturno tuo esille jatkumota, joissa runous on koetellut rajojaan muiden taiteiden ja viestimien kanssa. Digitaalista runoutta ennakoivat ja säestävät muiden muassa visuaalinen ja konkreettinen runous, esitetty ja sävelletty runous, tekstisuuntautunut kuva- ja videotaide, käsitetaide sekä perinteistä tekstikäsitystä rikkovat virtaukset painetun runouden piirissä. Nokturno julkaisee ensisijaisesti aineistoa, jolla on selkeä kytkentä Suomeen. Julkaistava aineisto on vapaasti kaikkien käytettävissä, ilman rekisteröitymistä, salasanaa tai rahallista korvausta.

www.electricverses.net

Sähköiset säkeet esittelee suomen- ja ruotsinkielisiä suomalaisia nykyrunoilijoita. Sivulla on heidän runojensa alkuperäisversioita sekä niistä tehtyjä käännöksiä. Kunkin runoilijan kohdalla on myös esittely hänen tuotannostaan. Esittelyt ovat luettavissa suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Sivuja pitää yllä Nuoren Voiman Liitto. Niiden laatimista ovat tukeneet FILI - Suomen kirjallisuuden tiedotuskeskus, Opetusministeriö, Jenny ja Antti Wihurin rahasto ja Alfred Kordelinin säätiö. Sähköiset säkeet -sivuston ovat toimittaneet Ilse Rossander ja Merja Virolainen.

3. Pelatkaa runoraatia.

PELIOHJEET

Runoraadin pelaamiseen tarvitaan yksi kortti.
Mikä?
Kirjastokortti.

Pelaajien määrä:
Kaksi tai enemmän, koko perhe tai koululuokka.

Pelivälineet:
Kynä ja paperia pisteiden antamista ja laskemista varten. Kirjastosta sopiva määrä runokirjoja.

Pelin kulku:
Huoleton versio: helppo pelata esim. autossa lomamatkalla.

Kukin pelaaja ottaa yhden kirjan ja avaa kirjan sattumanvaraisesti jostain kohdasta. Kukin pelaaja lukee vuorollaan runonsa ääneen ja mieluummin kahteen kertaan, koska runon lukeminen vaatii vähintään yhden harjoituskierroksen. Runo on myös helpompi ymmärtää kun sen kuulee muutaman kerran.

Pisteet: Pisteet otetaan näkyviin yhtä aikaa. Pisteitä voidaan antaa 1-10. Sitten kukin vuorollaan perustelee pisteensä. Pisteet lasketaan yhteen.

Voittaja: on parhaat yhteispisteet saanut runo.

Huolellinen versio: sopii muun muassa äidinkielen oppitunnille.

Kukin pelaaja ottaa yhden kirjan ja valitsee kirjasta oman suosikkirunonsa. Runo voidaan kopioida paperille ja antaa muille pelaajille luettavaksi ennen peliä. Pelin aikana kukin pelaaja lukee vuorollaan runonsa ja mieluummin kahteen kertaan, koska runo on helpompi ymmärtää kun sen kuulee muutamaan kertaan ääneen luettuna.

Pisteet:
Pisteet otetaan näkyviin yhtä aikaa. Pisteitä voidaan antaa 1-10. Sitten kukin vuorollaan perustelee pisteensä.

Voittaja:
Parhaat pisteet saanut runo.
(<http://www.yle.fi/runoraati/>)

Yliopistomaailma

1. Yliopistot ja akateeminen maailma ovat oma ympäristönsä. Suden vuosi –elokuvan tapahtumien miljöönä on Helsingin yliopisto. Pohtikaa millaisia käsityksiä teillä on opiskelemisesta ja työskentelystä yliopistossa. Haastatelkaa sukulaista, ystävää, opettajaa tai tuttavaa, joka opiskelee tai on opiskellut yliopistossa. Kirjoittakaa haastattelun perusteella pieni ”juttu” aiheesta yliopistomaailma. Otsikoikaa se itse.

2. Yliopistossa on monenlaisia virkoja ja työpaikkoja. Ohessa on wikipedian tietoja useimmista yliopiston viroista. Muistelkaa mitkä nimikkeet vilahtivat elokuvassa ja etsikää niiden selitykset oheisesta listasta.

A

Akatemiaprofessori = Akatemiaprofessori on yliopistossa työskentelevä professori, jonka virallinen työnantaja ja palkanmaksaja on kuitenkin yliopiston sijaan Suomen Akatemia. Akatemiaprofessorien palkat ovat jonkin verrat muiden professorien palkkoja suuremmat, ja muutenkin virkaa voidaan pitää tavallisen professorin virkaa arvostetumpana ja vaikeammin saavutettavana.

Akatemiatutkija = Akatemiatutkija on yliopistossa työskentelevä tutkija, jonka virallinen työnantaja ja palkanmaksaja on kuitenkin yliopiston sijaan Suomen Akatemia. Akatemiatutkijan virkaan vaaditaan tohtorin tutkinto sekä jonkin verran tutkimuskokemusta. Vastaväitelleille on Suomen Akatemiassa suunnattu tutkijatohtorin virat.

Amanuenssi = Amanuenssi on henkilö, joka hoitaa yliopistojen tai tutkintolaitosten hallintovirkaa. Amanuenssien tehtävät kuitenkin vaihtelevat, jotkut toimivat myös opetus- ja tutkimustehtävissä. Amanuenssien hallinnollisiin tehtäviin kuuluvat esimerkiksi opetussuunnitelmien ja opetusohjelmien laatiminen, opinto-ohjaus, henkilöstöhallinto, tiedotus ja raportointi. Amanuenssi on eräänlainen ”akateeminen sekatyömies”.

Assistentti = Assistentti tarkoittaa yleisesti apulaista. Yliopistossa assistentti on virka, joka on tarkoitettu lähinnä tohtorin tutkintoa

suorittaville jatko-opiskelijoille. Tavallisesti virkatehtäviin kuuluu opetusta. Yliassistentti on yliopiston virka, johon pääsemiseksi vaaditaan lisensiaatin tai tohtorin tutkinto. Erikoistapauksessa riittää ylempi korkeakoulututkinto. Tavallisesti virkatehtäviin kuuluu opetusta.

D

Dekaani = Dekaanin on yliopiston virka. Dekaanin on yliopiston tiedekunnan johtaja. Dekaaniksi valittavan on oltava ennestään professori. Dekaanin johtaa ja valvoo tiedekunnan toimintaa. Dekaanin on tiedekuntaneuvoston puheenjohtaja. Dekaanin käsittelee ja ratkaisee tiedekunnalle kuuluvat asiat, joista ei toisin säädetä tai johtosäännössä määrätä. Dekaanin voi siirtää toimivaltaansa kuuluvan asian varadekaanin ratkaistavaksi. Dekaanin voi saattaa tiedekuntaneuvoston ratkaistavaksi toimivaltaansa kuuluvan asian, joka on tiedekunnan kannalta laajakantoinen tai periaatteellisesti tärkeä. Jos dekaanin on siirtänyt asian varadekaanille, tämä voi samoin perusteiden saattaa asian tiedekuntaneuvoston ratkaistavaksi. Dekaanin ollessa estynyt hänen tehtäviään hoitaa varadekaani.

Dosentti = Dosentti on henkilö jolla on dosentin virka (l. dosentuuri) yliopistossa. Dosentuuri voidaan myöntää henkilölle, joka on julkaissut väitöskirjan, saanut tohtorin arvon ja osoittanut kykenevänsä itsenäiseen tieteelliseen työskentelyyn. Perinteisesti dosentiksi nimittämisen minimivaatimuksena on pidetty tieteellistä tuotantoa, joka vastaa laajuudeltaan vähintään kahta väitöskirjaa. Dosentille voidaan antaa myös muita kuin varsinaisia opetustehtäviä, esimerkiksi tutkimuksen ja tutkintotyön ohjausta. Dosentuuri on virka, mutta siitä ei makseta säännöllistä kuukausipalkkaa. Dosentille maksetaan luentopalkkioita ja tehtäväkohtaisia palkkioita. Eri yliopistoissa dosentin nimittäminen ja tehtävät saattavat vaihdella suurestikin.

L

Lehtori = Lehtorin virkaan yliopistolla kuuluu opettamisen lisäksi hallinnollisia tehtäviä ja tutkimustyötä. Lehtori voi olla lisensiaatti, kun taas yliopistonlehtorilta vaaditaan tohtorintutkinto. Pedagoginen yliopistonlehtori

taas vastaa opetuksen, mm. opetusmenetelmien, kehittämisestä. Lehtori on myös arvonimi.

P

Professori = Professori on yliopiston korkein opetus- ja tutkimusvirka tai arvonimi. Yliopiston professoreilla on sekä hallinnollisia että tutkimus- ja opetustehtäviä. Professorin virkaan vaaditaan riittävä tieteellinen (taidekorkeakouluissa taiteellinen) pätevyys, opetustaito ja tarpeellinen käytännöllinen perehtyneisyys tehtäväalaaan. Professorin virkaan voidaan myös kutsua erittäin ansioitunut henkilö.

Tohtorin tutkintoa ei teoriassa vaadita, mutta käytännössä professori, joka ei ole tohtori, on harvinaisuus. Tieteellistä pätevyyttä arvosteltaessa otetaan huomioon julkaisut ja muut tieteelliset tutkimukset, oppikirjat, joilla on tieteellistä arvoa sekä muut tieteelliset ansiot ja tutkinnot. Tieteellisen pätevyyden arvioinnin suorittavat yliopiston valitsevat ulkopuoliset puolueettomat asiantuntijat, jotka ovat käytännössä muiden koti- tai ulkomaisten yliopistojen professoreja. Professorin virka on ainoa valtion virka, jonka täyttämistä on oma yksityiskohtainen lakinsa. Professorin virantäyttöasiat voivat käytännössä muodostua monimutkaisiksi ja saattavat kestää jopa useita vuosia.

Ennen Suomessa yliopistojen laitoksilla oli vain yksi professorin virka, johon kuului hallinnollisia ja tutkimustehtäviä. Lisäksi tutkimus- ja opetustehtäviin oli apulaisprofessorin virkoja. Poikkeuksellisesti saatettiin myös myöntää henkilökohtaisia professuureja ja nimittää ylimääräisiä professoreja. Syksyllä 1998 apulaisprofessorin virkanimikkeestä luovuttiin ja kaikista apulaisprofessoreista tuli professoreita. 1. elokuuta 1998 lähtien professorit nimittää yliopisto. Tätä ennen professorin virkaan nimitti Tasavallan presidentti

Professorin arvonimi voidaan myöntää myös muun tutkimuslaitoksen tai muun tutkimusyksikön johtajalle, jos hänellä on professorin virkaan vaadittava pätevyys. Arvonimi voidaan antaa myös taiteellisista tai yhteiskunnallisista ansioista. Toisaalta

professorin arvonimi on elinikäinen, ja sitä voi käyttää jokainen kerran sellaista virka-asemaa hallussaan pitänyt.

Professori emeritus (myös muodoissa emeritusprofessori ja emeritus professori) on professorinvirasta eläkkeelle jäänyt miesprofessori. Eläkkeelle jääneestä naisprofessorista käytetään nimitystä professori emerita.

Anglosaksisissa maissa, Yhdysvalloissa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa professorin arvonimi riippuu urasta, kun taas Manner-Euroopassa se on virka-asema. Näissä maissa professoriksi nimitetään ketä vain vanhempaa yliopiston opettajaa tai tutkijaa

R

Rehtori = Yliopiston rehtoriksi valittavan tulee olla ennestään tohtori tai professori. Käytännössä kaikki yliopistojen rehtorit ovat oman yliopistonsa professoreita. Rehtori valitaan nimittäin vaalilla, johon osallistuu yleensä laaja, kaikkia laitoksia edustava valitsijamieskunta. Tällaisessa järjestelmässä ulkopuolisella ei ole oikeastaan mahdollisuuksia saada tarvittavaa kannatusta.

Ammattikorkeakoulun rehtorilta vaaditaan jatkotutkintona suoritettu lisensiaatin tutkinto tai tohtorin tutkinto, perehtyneisyyttä ammattikorkeakoulun toimialaan ja hallinnollista kokemusta. Rehtorin virkaan tai toimeen voidaan myös nimittää ylemmän korkeakoulututkinnon suorittanut henkilö, jos hänet muutoin katsotaan erityisen ansioituneeksi tehtävään. Lisäksi rehtorilta vaaditaan, että hän hallitsee ammattikorkeakoulun opetuskielet.

T

Tutkija = Tutkija on Suomessa ammatti, jonka harjoittajia on lähinnä yliopistoissa ja korkeakouluissa, tutkimuslaitoksissa sekä suuryritysten tutkimusosastoilla, joskin myös harrastajat saattavat käyttää itsestään tätä termiä. Tieteen tai tutkimuksen harrastajia kutsutaankin joskus yleistermillä harrastajatutkija sekä joillakin laajemmin harrastetuilla aloilla erilaisilla tutkija-termin johdannaisilla (esim. sukututkija tai ufotutkija).

Ammattimaisena tutkijana toimimiseen vaaditaan yleensä ylempi korkeakoulututkinto, ja korkeimpiin tutkijanvirkoihin tohtorin tutkinto. Tutkijanuran suurimpia ongelma-alueita ovat pätkätöyläisyys, naisten urakehityksen hitaus, alan houkuttelevuudesta seuraava kilpailu ja matala palkka.

Monet tutkijat antavat myös luentoja ja muuta opetusta. Monissa tutkijan viroissa tämä on määritelty varta vasten viranhaltijan velvollisuuksiin.

Tutkimuksen rahoitus voi tulla tutkijan edustaman laitoksen "normaalista" rahoituksesta, tai sitä voi erikseen hakea jostain rahastosta. Joskus myös yritykset rahoittavat tutkimusta. Apurahan turvin työskentelemisestä ei kerry eläkettä, mikä on nähty ongelmallisena.

Tutkijakoulutettava = Tutkijakoulutettava on yliopiston jatkokoulutusvirka, johon luonnollisesti vaaditaan ylempi korkeakoulututkinto. Tutkijakoulutettavat opiskelevat Opetusministeriön alaisissa tutkijakouluissa. Muita jatko-opiskelijoille tarkoitettuja virkoja on mm. assistentti.

Tutkijatohtori = Tutkijatohtori on tutkimusvirka, johon vaaditaan tohtorin tutkinto. Vaikka tutkijatohtorit työskentelevät yliopistolla, on virallinen työnantaja ja palkanmaksaja kuitenkin Suomen Akatemia. Tutkijatohtorin virat on tarkoitettu suhteellisen vastaväitelleille tohtoreille.

Tutkimusapulainen = Tutkimusapulainen on yliopistossa, sairaaloissa tai muissa tutkimuslaitoksissa oleva toimi tai virka, jossa toimivat usein korkeakoulun loppuvaiheen perusopiskelijat jossakin tutkimusryhmässä, mutta myös tehtävään koulutuksen saaneet 2. asteen tutkinnon suorittaneet henkilöt. Tutkimusapulaisen tehtäviin kuuluu usein työskentelyä laboratoriossa.

Tehtävä voi olla osa-aikainen tai kokopäiväinen. Tavallista on, että tutkimusapulaisina toimivat perusopiskelijat tekevät pro gradu -tutkielmansa (tai teknillisellä alalla diplomityönsä) tutkimusaiheestaan. Tutkimusapulaisen tehtävä voi olla luonnollinen ponnahduslauta

jatko-opinnoille ja mahdolliselle jatko-opiskeluviralle.

Y

Yliopiston kansleri on muutamissa Suomen yliopistoissa käytettävä virka, jonka hoitajan tehtävänä on edistää tieteitä ja valvoa yliopiston yleistä etua ja toimintaa. Jos yliopistossa on kansleri, hän on yliopiston ylin viranomainen. Helsingin yliopiston kanslerilla on oikeus olla läsnä ja käyttää puhevaltaa valtioneuvostossa käsiteltäessä Helsingin yliopistoa koskevia asioita. Alkujaan Helsingin yliopiston ja sen edeltäjien kansleri oli kuninkaan ja sittemmin keisarin nimittämä edustaja autonomisessa yliopistossa. Historian kuluessa kanslerin rooli on muuttunut tästä yliopiston korkeimmaksi edustajaksi valtiollisissa ja yhteiskunnallisissa yhteyksissä. Tästä historiasta johtuen kanslerin muodollisen nimityksen tekee nykyäänkin Tasavallan presidentti, joskin käytännössä yliopiston asettamasta ehdokkaasta.

Kanslerin tehtävänä yliopistossa on vahvistaa yliopiston johtosäännöt ja muut vastaavat määräykset, nimittää yliopiston professorit ja dosentit sekä myöntää lupa promootioiden järjestämiseen. Kansleri ratkaisee myös tiettyihin virantäyttöasioihin liittyviä laillisuusmuistutuksia. Lisäksi kansleri tekee esityksiä ja antaa lausuntoja niistä yliopistoa koskevista asioista, jotka eivät kuulu yliopiston omaan päätösvaltaan. Yliopiston omista varoista myönnettävällä kanslerin matkатуella rahoitetaan yliopiston tutkijoiden ja opettajien tieteellisiä ulkomaanmatkoja. Kanslerin apuna toimii oikeusoppinut kanslerinsihteeri ja kanslerinvirasto.

Kansleri valitaan viideksi vuodeksi kerrallaan. Kanslerin nimittää Tasavallan presidentti. Esityksen tekee valtioneuvosto kolmesta yliopiston kollegion vaaleilla asettamasta ehdokkaasta. Kansleriksi voidaan nimittää henkilö, joka on toiminut ansiokkaasti tieteen tai yliopistolaitoksen hyväksi. Käytännössä Helsingin yliopistossa on ollut pitkään tapana, että edellisen kanslerin jäädessä eläkkeelle uudeksi kansleriksi on seurannut yliopiston sen hetkinen rehtori.

(http://fi.wikipedia.org/wiki/Luokka:Yliopiston_virat)

EPILEPSIA

(Suunnattu lähinnä terveystietoon tai biologiaan)

Elokuvassa Suden vuosi toisena teemana kielletyn rakkauden lisäksi on päähenkilön Sarin sairaus, epilepsia.

Mitä on epilepsia?

Epileptinen kohtaus on aivojen sähköisen toiminnan ohimenevä häiriö. Kuka tahansa voi saada yksittäisen epileptisen tajuttomuuskouristuskohtauksen runsaan valvomisen, stressin, alkoholin tai joidenkin lääkeaineiden käytön takia. Yksittäistä epileptistä kohtausta ei yleensä tarvitse hoitaa, ellei sen syynä ole aivosairaus, joka aiheuttaa merkittävän riskin kohtauksen uusimiselle. Hoitoa vaativasta **epilepsiasta sairautena** on kyse kun henkilöllä on taipumus saada epileptisiä kohtauksia toistuvasti ilman erityisiä altistavia tekijöitä. Epilepsiat muodostavat itse asiassa joukon neurologisia oireyhtymiä, joiden syyt, alkamisikä, hoito ja kohtauksen ennuste vaihtelevat suuresti. Valtaosalla potilaista epilepsia on hyvin hoidolla hallittavissa, mutta osalla potilaista se haittaa nykyhoidosta huolimatta merkittävästi elämää.

www.epilepsia.fi

ENNEN ELOKUVAA

1. Mieti mitä tiedät epilepsiasta ja kirjoita nämä ylös. Millaisia ennakkoluuloja sinulla on epilepsiasta?

2. Mistä tiedät, että joku on saanut epilepsia kohtauksen? Mitä silloin teet?

Elokuvan katselun jälkeen vastataan samoihin kysymyksiin ja vastauksia verrataan keskenään.

Tajuttomuuskouristuskohtaus

Kohtauksen saanut menettää tajuntansa, kaatuu ja vartalo jäykistyy. Kieli tai poski voi jäädä hampaiden väliin, jolloin suusta vuotaa verta. Jäykistymistä seuraavat nykivät kouristukset. Hengitys salpautuu muutamaksi sekunniksi ja suusta voi tulla vaahtoa. Kouristuksia seuraa jälkiuni, josta henkilö on jo herätettävissä.

1. Pysy rauhallisena. Jokainen voi auttaa epilepsiakohtauksen saanutta. Ensiavun antaminen ei vaadi erityistaitoja.
2. Älä yritä estää kouristusliikkeitä, mutta huolehdi siitä, ettei henkilö niiden aikana kolhi päätään tai muuten vahingoita itseään. Kouristelu kestää yleensä vain 1–2 minuuttia.
3. Älä laita suuhun mitään, sillä se vaikeuttaa hengittämistä.
4. Yritä kääntää henkilö kylkiasentoon heti, kun kouristukset vähenevät. Näin hengitystiet pysyvät avoimina ja mahdolliset eritteet pääsevät valumaan ulos.
5. Avaa kiristävät vaatteet ja varmista, että henkilö pystyy hengittämään.
6. Hälytä ambulanssi (112), jos kouristelu kestää yli 5 minuuttia tai kohtaus uusii ennen kuin henkilö on ehtinyt toipua edellisestä kohtauksesta.
7. Varmista, että henkilö on kunnolla toipunut, vastaa kysymyksiin ja tietää, minne on menossa, ennenkuin jätät hänet. Kutsu ambulanssi, jos henkilö on loukkaantunut kohtauksen aikana.

Tajunnanhämärtymiskohtaus

Kohtauksen aikana henkilö vaikuttaa sekavalta eikä ole täysin tietoinen ympäristöstään. Hän saattaa toistaa tiettyä mekaanista liikettä, esim. kävelee päämäärättömästi, hieroo käsiään, nyppi vaatteitaan tai maiskuttelee. Tajunta on hämärtynyt, hän ei tajua, mitä tapahtuu, eikä pysty vastaamaan kysymyksiin.

1. Pysyttele kohtauksen saaneen henkilön lähetyvillä ja yritä tarvittaessa varovasti ohjailla häntä siten, ettei hän vahingoita itseään. Kohtaus kestää yleensä vain muutaman minuutin.
2. Älä yritä estää henkilön liikkumista, sillä hän todennäköisesti vastustaa sinua.
3. Anna kohtauksen mennä ohi itsestään. Ellei niin käy 5 minuutin kuluessa, hälytä ambulanssi (112).
4. Älä poistu henkilön läheltä ennen kuin kohtaus on mennyt kokonaan ohi, ja anna hänen levätä tai nukkua, kunnes hän on täysin toipunut.

Jos et tiedä, miten toimia, kysy neuvoa yleisestä hätänumerosta 112.

ELOKUVAN JÄLKEEN

3. Vastaa uudelleen kysymyksiin 1. ja 2. ja vertaile vastauksia. Miten vastaukset eroavat toisistaan?

4. Miten oma käsityksesi epilepsiasta muuttui elokuvan katsomisen jälkeen? Keskustelkaa aiheesta.

5. Mikä tai mitkä voivat laukaista epilepsia-kohtauksen?

- a) Pohtikaa yhdessä, mitkä ärsykkeet laukaisevat epilepsia kohtauksen.
- b) Pidä päiväkirjaa sovitun ajan verran ja kirjaa siihen mitkä hetket olisivat voineet laukaista epileptisen kohtauksen sinulla, jos sairastaisit epilepsiaa.
- c) Mieti millaisissa tilanteissa elokuvan Sari sai kohtauksen.

6. Epilepsian myytit ja ennakkoluulot

Ota selvää miten epilepsiaan (kaatumatautiin) on suhtauduttu aikaisemmin. Vertaile luokan omia ennakkoluuloja entisaikojen ennakkoluuloihin.

(Epilepsiaa on aikaisemmin kutsuttu nimellä kaatumatauti. Tautiin on liittynyt paljon myyttejä ja uskomuksia. Sairauden on aiemmin arveltu johtuvan uskonnollisesta kokemuksesta tai jopa riivauksesta. Epilepsia on aiemmin ollut pelätty sairaus ja esimerkiksi este naimisiin menolle. Epilepsiaa sairastava saatettiin sulkea laitokseen.)

7. Luettele kuuluisia epileptikoita

Kuuluisia epileptikoita sanotaan olleen mm. Sokrates ja Platon. Wikipedian lista kuuluisista epileptikoista:

http://fi.wikipedia.org/wiki/Luettelo_tunnetuista_epileptikoista

8. Epilepsian käsitteet

Etsi mitä seuraavat käsitteet tarkoittavat:

- a) neurologinen sairaus
- b) krooninen
- c) status epilepticus
- d) tajuttomuuskouristuskohtaus
- e) tajunnanhämärtymiskohtaus
- f) EEG

9. Tutustu Epilepsialiiton internetsivuihin

www.epilepsia.fi

Epilepsiakohtauksen oireet

Epilepsiakohtaus on oire, joka haittaa ihmisen tavanomaista toimintakykyä. Epileptinen kohtaus on aivojen sähköisen toiminnan ohimenevä häiriö. Epileptinen purkaus saattaa levitä aivoissa paikallista alkamiskohtaansa laajemmalle tai yleistyä suoraan koko aivojen alueelle. Poikkeavan sähköpurkauksen sijainnista ja leviämisalueesta aivoissa riippuu, minkälaisia oireita kohtauksen aikana ilmaantuu.

Tavallisimpia kohtausoireita ovat tajunnan, aistitoimintojen tai käyttäytymisen häiriöt, raajojen tai vartalon kouristelu. - Kohtausoireiden vaikeusaste voi vaihdella tajuttomuus-kouristuskohtauksesta hyvin lyhytkestoiseen toimintojen pysähtymiseen tai toimintakyvyn alenemiseen. Kohtaukset saattavat kestää muutamasta sekunnista useisiin minuutteihin. Varsinaisen kohtauksen jälkeen saattaa esiintyä useiden tuntienkin kestoinen jälkitila, jonka aikana henkilön toimintakyky ei ole normaali. Jos kohtaus pitkittyy tai kohtaukset toistuvat niin tiheästi että kohtauksen saanut ei välillä toivu, henkilö on hengenvaarassa ja hänet on toimitettava välittömästi sairaalahoitoon.

Mistä epilepsia johtuu?

Aivojen normaali toiminta perustuu hermosolujen sähköiseen yhteydenpitoon. Epileptinen kohtaus on aivojen sähköisen toiminnan ohimenevä häiriö. Häiriö hermosolujen sähköisessä toiminnassa voi johtua solujen vaurioitumisesta tai esimerkiksi geneettisestä aivosolujen toimintahäiriöstä. Vaurioituminen on voinut tapahtua esim. raskauden aikana tai synnytyksessä. Aivosolut ovat voineet tietyllä aivojen alueella kehittyä tai järjestyä toisiinsa nähden poikkeavasti. Epilepsia voi myös olla seurausta päähän kohdistuneesta voimakkaasta, usein tajuttomuuteen johtavasta iskusta tai aivotulehduksesta. Myös aivokasvaimet, aivoverisuonimuutokset, aivoverenkiertohäiriöt tai aineenvaihdunnan häiriöt voivat olla epilepsian syytä. Epilepsian syytä selvitetään kuvaamalla aivot tietokonekuvauksella tai magneettikuvauksella, mutta aivojen kuvantamistutkimuksen tulos voi olla täysin normaali eikä kaikkien potilaiden kohdalla epilepsian tarkkaa syytä saada selville.

Lähde:
Epilepsialiitto
www.epilepsia.fi

Oppimateriaalin ovat laatineet äidinkielen ja kirjallisuuden opettaja Marjaana Mitikka ja KM Liisa Jaakkola.

Oppimateriaalin on tuottanut
Anna-Liisa Puura-Castrén
Koulukinosta.

Liite
Oikeat vastaukset

Julia
Anna Karenina
Marguerite Gautieri
Rose DeWitt Bukater
Maria
Eliza
Silja
Ilsa Lund Laszlo
Shrek

Romeo
kreivi Vronski
Armand Duval
Jack Dawson
Tony
Professori Higgins
Armas
Rick Blain
Fiona

W. Shakespeare (Romeo ja Julia)
Leo Tolstoi (Anna Karenina)
Alexandre Dumas,nuorempi (Kamelianainen)
James Cameron (Titanic)
Arthur Laurents (West Side Story)
G.B Shawn (My Fair Lady)
F.E. Sillanpää (Silja, nuorena nukkunut)
Michael Curtiz (Casablanca)
William Steig (Shrek 1-2)